

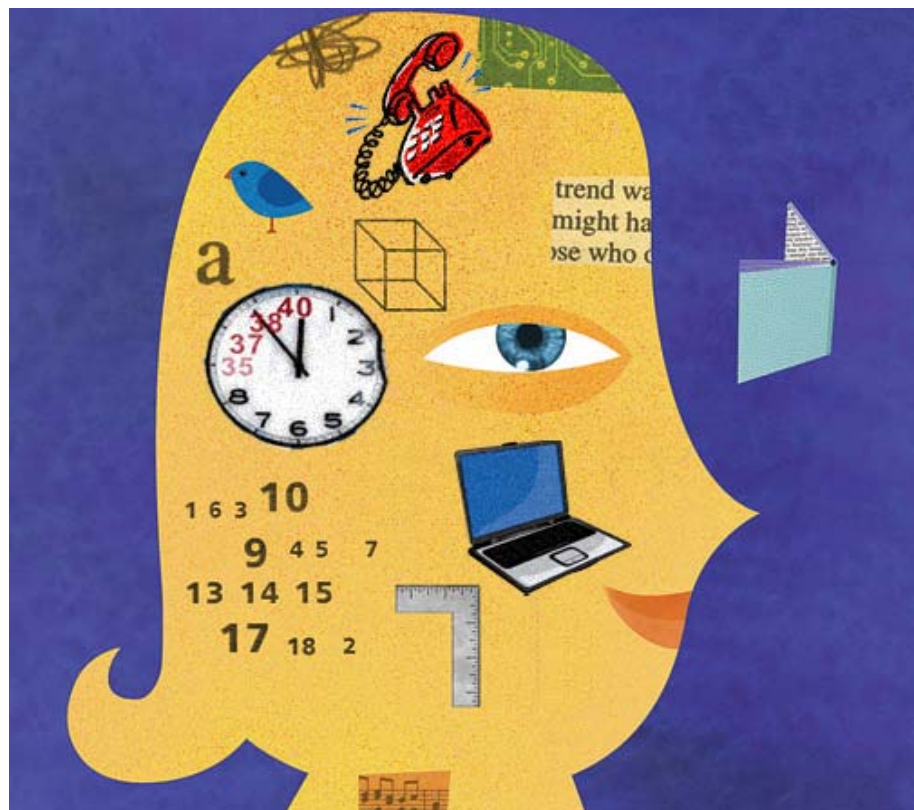
AAA Info udgives af:
**Aktionsgruppen Ar-
bejdere
Akademikere**
Klubhuset
Dortheavej 39
København NV
Mail: [aaa@aktions-
gruppen.dk](mailto:aaa@aktionsgruppen.dk) - [www.
aktionsgruppen.dk](http://www.aktionsgruppen.dk)

Redaktører: Janne
Hansen og
Anne Richter
Redaktionsgruppe:
Medlemmer af AAA
og SAA

Søsterorganisation i
Århus:
**SAA –
Samarbejdet
Arbejdere
Akademikere**
v. Kit Aastrup
Tlf. 8610 7232
Mail: [kit.aastrup@
get2net.dk](mailto:kit.aastrup@get2net.dk)
c/o 3F Transport
Logistik og Byg
Sommersvej 5 –
8210 Århus V

Artikler kan mailes til
AAA.
Udkommer ca. 3 gange
årligt. Via AAA's hjem-
meside og/eller i pa-
pirformat til medlem-
mer og abonnenter.

Sverige skærper indsats mod stress og dårligt psykisk arbejdsmiljø

Nyt svensk arbejdsmiljøforskrift presser arbejdsgiverne til at gribe ind mod dårligt psykosocialt arbejdsmiljø. Det burde inspirere i Danmark mener FOA's arbejdsmiljøkonsulent, Charlotte Bredal

Af Hans Brinkmann

Nye regler for det psykosociale arbejdsmiljø presser de svenske arbejdsgivere til at tage ansvar for dårligt og stressende arbejdsmiljø. De svenske arbejdsgivere skal i fremtiden ikke bare vide noget om psykisk

arbejdsmiljø, de skal også tilrettelægge arbejdet, så det forebygger stress og mobning.

April i år træder en ny bekendtgørelse om "Organisatorisk og socialt arbejdsmiljø" i kraft i Sverige. Ifølge både forskere og fagbevægelse er de nye forskrifter et stort fremskridt.

- Det er fantastisk, endelig efter 35 år! Det er positivt, at forskriften er kommet. Den tvinger arbejdsgiverne til at øge deres viden og gør det lettere for arbejdsmiljørepræsentanten at fokusere på stress og psykosociale spørgsmål, siger f.eks. docent i arbejdsmiljøet ved Örebro Universitet, Maria Steinberg, til "Lag och Aftal."

I Sverige som i Danmark stiger forekomsten af psykosocial sygdom, og sammen med belastningsskader er det den hyppigste årsag til sygefravær.

Selvom arbejdsmiljøloven har omfattet hele arbejdsmiljøet, så er det første gang, der kommer en bekendtgørelse, som direkte er rettet mod det psykosociale arbejdsmiljø.

De nye regler stiller klare krav til både chefer og arbejdsledere om, at de skal vide, hvordan de skal forebygge og håndtere sygdomsfremkaldende arbejdsbelastninger og krænkende særbehandling.

Bekendtgørelsen gør det klart, at arbejdsgiveren skal sørge for, at der også er forudsætninger for at omsætte deres viden i praksis. Virksomhederne skal sætte mål for, hvordan de vil fremme et godt og socialt arbejdsmiljø. Og arbejdstilsynet kan komme og kontrollere det.

Målet er at fremme sundhed og forbygge sygdom. De arbejdsopgaver og beføjelser som arbejdsgiverne pålægger arbejdstagerne

må ikke føre til en arbejdsbelastning, de bliver syge af. Resourcerne skal tilpasses arbejdsmængden. Og bekendtgørelsen angiver en række almene råd, der skal forebygge sygdom: Mindre arbejdsmængde, ændrede prioriteringer, varierede opgaver og øget bemanning.

Fokus på skiftehold

Arbejdstiderne må ikke føre til sygdom. Arbejdsgiverne pålægges særlig opmærksomhed når det gælder skiftehold, natarbejde, delte vagter og job, hvor man altid skal kunne nås. Her er der en risiko. Arbejdsgiverne skal ikke mindst sikre sig, at de ansatte får mulighed for at restituere sig.

Endelig peger den nye bekendtgørelse på, at de ansatte har krav på at kende deres opgaver helt præcist. De skal kende deres opgaver, deres beføjelser, hvordan de skal udføre dem, og hvad de skal nå. De skal vide, hvordan de skal prioritere, hvis alle opgaver ikke kan løses, og hvem de skal gå til for at få hjælp og støtte.

- Arbejdsgiveren skal være tydelig om opgaverne. Det kan især arbejdsmiljørepræsentanten få nytte af, siger Maria Steinberg.

Arbejdsmiljøansvarlig i forbundet Unionen, Daniel Gullstrand er enig.

- Det er et kæmpe fremskridt. Arbejdsmiljølovens formuleringer om de her spørgsmål har været ret fluffi. Nu præciserer man, hvilke krav man egentlig kan stille.

Og selv om fagbevægelsen gerne havde set, at der også var fulgt sanktioner med, så arbejdsgiverne kunne idømmes bøder, hvis de ikke lever op til kravene, så er han fortrøstningsfuld:

- Jeg tror trods det, at Arbejdstilsynet vil klare at bruge be-

kendtgørelsen på en god måde. Nu går vi selv i gang med en uddannelsesindsats. Vi kommer til at bidrage med vores del til, at det kommer til at fungere ude på arbejdspladserne, siger Daniel Gullstrand.

De svenske arbejdsgivere har været modstandere af bekendtgørelser på området hele vejen, og de fastholder også denne gang, at de eksisterende regler er nok.

Inspiration over Sundet

De nye værktøjer i det svenske arbejdsmiljøarbejde burde også inspirere herhjemme, mener Charlotte Bredal, arbejdsmiljøkonsulent i FOA.

- Umiddelbart ser det spændende ud. Vi mangler et direkte fokus og et klart signal til arbejdsgiverne. Vi har ikke engang en vejledning fra Arbejdstilsynet, når det gælder stress, siger hun.

- Der er en klar signalværdi i de nye svenske regler, men det er mere end det. Det bliver gjort meget tydeligt, hvad arbejdsgiverne skal sætte ind med, og hvad de har ansvaret for skal være i orden, siger hun.

- Vi har mange anbefalinger om det psykiske arbejdsmiljø fra branchearbejdsmiljørådene. Men det er netop anbefalinger. Til gengæld er der masser af bekendtgørelser om det fysiske arbejdsmiljø. Det rækker lige fra montering af elevatorer til omgangen med kemi. Og vi får meget tit sangen om, hvor svært det er at regulere på det psykiske arbejdsmiljø. Her kan den svenske forskrift inspirere, vi kunne godt blive lige så klare i spytet, og gøre det tydeligt for arbejdsgiverne, hvad der er deres ansvar, siger Charlotte Bredal.

Måske skulle vi få en seks timers arbejdsdag! Der er brug for radikalt anderledes løsninger, hvis bygningsarbejdernes problemer med muskel-skeletbesvær skal løses, siger Jeppe Ajslev, forsker ved Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Smerte som kollektiv vane

Af Hans Brinkmann

Selvom problemerne med for tidlig nedslidning af bygningsarbejderne har været kendt i 30 år, så er der ikke noget der tyder på, at den nuværende indsats ændrer grundlæggende på vilkårene for bygningsarbejderne. Det gør ondt at gå på arbejde i byggebranchen, og det er blevet en "kollektiv vane" at leve med smertene, hvis man vil være på byggepladserne.

Det viser Jesper Ajslevs Ph.D. afhandling: "Smerte som kollektiv vane – om bygningsarbejdere og smerte i en agentiel realistisk ramme for en biopsykosocial model".

Afhandlingen sætter spot på muskel-skeletbesvær blandt bygningsarbejdere. Jeppe Ajslev har interviewet og observeret byggesjæk blandt tømrere, murere, stilladsarbejdere og betonarbejdere. Desuden har han suppleret med en spørgeskemaundersøgelse blandt 519 bygningsarbejdere.

Studiet viser blandt andet, at hver tredje tager piller for at klare at gå på arbejde, fordi den daglige håndtering af smerte er blevet en vane. Det affinder bygningsarbejderne sig med som et vilkår.

Jeppe Ajslev peger på, at der er brug for radikale nye løsninger for at imødegå problematikken.

De foranstaltninger og råd, man arbejder med i dag, ændrer ikke ved de grundlæggende problemer.

- Der eksisterer et fokus på ergonomi og teknologiske løsninger. Hvilket man som virksomhed kan gå til uden at lave om på arbejdets organisering. Men problemet er, at de løsninger kun bliver brugt, hvis de samtidig skruer produktionen op. Hverken arbejdsgivere eller arbejdere er klar til at bruge teknologi med mindre, det gør arbejdet mere effektivt, siger han.

Det samme gælder råd som styrketræning, opvarmning og søvn.

- Vi har grund til at forvente, at denne type tiltag kun vil have kortsigtet effekt, hvis der ikke samtidig kommer fokus på at nedsætte arbejdspresset. Selvom samtlige bygningsarbejdere var i topform og levede sundt og fik deres natetsøvn, ville det ikke udligne belastningen. Der vil stadig være en negativ effekt af arbejdsbelastningen. Det viser andre studier, som ser på effekten af fysisk anstrengende arbejde, siger Jeppe Ajslev.

Den seje bygningsarbejder

Jeppe Ajslev peger på, at en række praksisser blandt bygningsarbejderne og i virksomhederne understøtter, at man skal være i stand til at håndtere smerte:

- Der er skabt en kultur, hvor det er mandigt, sejt og kollegialt positivt at gå på arbejde, selvom det gør ondt. Det skaber et stort potentiale for at habituere smerte (dvs. gøre det at håndtere smerte til en del af fagets praksis og identitet. På den måde vænner man sig til smerter, og begynder at nedtone kroppens respons på risikofaktorer). Dette kan føre til forskellige former for muskel- og skeletproblemer, siger han.

- Det handler om hele måden, arbejdet er organiseret. Man er altid bagud, og der vanker bøder til arbejdsgiveren, hvis arbejdet er forsinket. Akkordarbejdet betyder, at det ikke er velset at melde sig syg, hverken hos mester eller i sjakket. Det fremmer en maskulin arbejderidentitet, hvor man ikke er en tøsedreng. Men på sigt stritter kroppen imod. Den bliver nedslidt, for kroppen er ikke lavet til det her. Det fremgår både af, hvor mange der lider med muskel- og skeletsmerter og af, at folk i fysisk anstrengende arbejde har større risiko for at blive førtidspensioneret, siger Jeppe Ajslev.

Radikale løsninger

Hvis man vil lave det om, må man kigge på, hvordan man håndterer smerte, mener han.

- Folk skal lære kroppen at kende, og de skal have mulighed for at melde sig syge. Måske skal vi til at sætte spørgsmål ved, hvorfor sygefravær entydigt anses som et problem. Lavt sygefravær i en byggevirksomhed er ikke nødvendigvis tegn på, at der ingen problemer er. I vid udstrækning kan det forholde sig omvendt. Og det er nødvendigt at se på akkordarbejdet og tidspresset, der øger arbejdstempoet og intensiteten i

arbejdet. Det er et komplekst problem. Der er ikke en enkelt ting, som kan løse det, siger Jeppe Ajslev.

På den anden side haster det med at finde løsninger, og Jeppe Ajslev mener, det er på tide at se på arbejdstiden.

- Der er studier fra Sverige, som viser, at der er en stærk effekt ved at nedsætte arbejdstiden til seks timer om dagen. Skulder- og nakkesmerter blev reduceret mærkbart. Samtidig er der økonomer, der stiller spørgsmålstejn ved, om det virkelig koster at sætte arbejdstiden ned. De påpeger, at der er en række potentielle vækstpotentialer forbundet med reduceret arbejdstid. Nedsat arbejdstid rummer et markant potentiale i forhold til arbejdsbetingede muskel- og skeletlidelser, fordi det direkte sænker eksponeringen, siger Jeppe Ajslev.

- Der har været en tendens til at sige, at det er urealistisk. Måske er det på tide, at man løsner op på begge sider af bordet og begynder at se på, hvad der kan gøres. I første omgang kunne man starte nogle forsøg med nedsat arbejdstid og undersøge, hvilke konsekvenser det har både for arbejdsmiljøet og økonomien, siger han.

EWHN konference den 26.-29. maj 2016 i Rotterdam

Planlægningen af Det Europæiske arbejdsmiljønetværks (EWHN) næste konference er i fuld gang. Der forberedes foreløbig 10 workshops:

- Det lokale arbejdsmiljøarbejde
- TTIP
- Arbejdsmiljørådgivning i EU
- Stress
- Helkropsvibrationer
- Kønsforskelle i arbejdsmiljøet
- Udstødning og mulighed for at vende tilbage til arbejdet
- Kemiske stoffer fra containere
- Arbejdsmiljø i lande udenfor EU
- Senere udsender AAA program med tilmelding, priser m.v.

Mere kan ses på EWHN2016.org

Bliv medlem

Har du lyst til at blive medlem af Aktionsgruppen?
Vi arrangerer møder om aktuelle arbejdsmiljøemner, laver pjecer og hjemmeside-information, samarbejder med aktivister i andre lande m.v.
Her har du mulighed for at mødes med mange forskellige arbejdsmiljøfolk.

Sådan bliver du medlem:

Direkte med girokort: 827-6625

AAA, Dortheavej 39, 2400 København NV

Mrk. Nyt medlem. Skriv tydelig navn og adresse.

Eller skriv dit navn, adresse og evt. faglig organisation
til aaa@aktionsgruppen.dk